

ПРОЦЕДУРАЛНА НАЧЕЛА ОДСЕКА ЗА СПРЕЧАВАЊЕ ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ

Административни радник- координатор прима запослене и одговара на телефонске позиве да би, у договору са стручним сарадником- лицем за подршку и/или руководиоцем Одсека за спречавање злостављања на раду, заказали термин првог интервјуа који ће се обавити у просторијама Одсека ЗСЗР.

Стручни сарадник - лице за подршку и/или руководилац Одсека ЗСЗР у заказаном термину примају запосленог/запослену, настојећи да у току првог интервјуа сакупе довољно релевантних информација за евентуално покретање Захтева за заштиту од злостављања на раду пред Послодавцем.

Током првог интервјуа, неопходно је, уз помоћ стручног сарадника, разлучити да ли се ради о злостављању на раду или је реч о проблемима из друге правне категорије, као што су радни односи, организација рада и сл. У случају да се утврди како запослени/а има проблема који се не тичу злостављања на раду, упућује се на референтну особу у Служби за правне и кадровске послове.

Ако се процени да запослени/а заиста има проблеме који подлежу примени Закона о забрани злостављања на раду, запосленом/ој се доставља писани материјал члана 12. и 13. из Правилника о правилима понашања послодаваца и запослених у вези са превенцијом и заштитом од злостављања на раду, која прецизно дефинишу понашања која се могу сматрати злостављањем и она која се не могу сматрати злостављањем на раду.

Запосленом се даје упутство да прочита писани материјал и, у складу са наведеним категоријама, размисли о томе да ли је заиста изложен злостављању, а ако закључи да јесте, има путоказ како ће тачније уобличити евентуални Захтев за покретање поступка за заштиту од злостављања пред Послодавцем.

Уколико је потребно, члан тима који води интервју ће заједно са запосленим прочитати и појаснити понашања која се могу сматрати „мобингом“, као и она која то нису. Важно је напоменути запосленом/запосленој да се, чак иако злостављање дуже траје, фокусира на период од претходних 6 месеци.

ПРИЛОГ БР. 1: ПОНАШАЊА КОЈА МОГУ ПРЕДСТАВЉАТИ ЗЛОСТАВЉАЊЕ НА РАДУ

- 1. Понашања која се односе на немогућност одговарајућег комуницирања**
- 2. Понашања која могу да доведу до нарушавања добрих међуљудских односа**
- 3. Понашања која могу да доведу до нарушавања личног угледа запосленог**
- 4. Понашања која могу да доведу до нарушавања професионалног интегритета запосленог**
- 5. Понашања која могу да доведу до нарушавања здравља запосленог**
- 6. Понашања која би се могла сматрати сексуалним узнемиравањем**

ПОНАШАЊА И АКТИВНОСТИ КОЈА СЕ НЕ СМАТРАЈУ ЗЛОСТАВЉАЊЕМ НА РАДУ

- **1. Појединачни акт послодавца (решење, понуда анекса уговора о раду, упозорење и друго) којим је решавано о правима, обавезама и одговорностима из радног односа против кога запослени има право на заштиту у поступку прописаном посебним законом**
- **2. Ускраћивање и онемогућавање права утврђених законом, општим актом и Уговором о раду, чија се заштита остварује у поступку код послодавца и пред надлежним судом (неисплаћивање зараде и других примања, одређивање прековременог рада супротно закону, ускраћивање права на дневни, недељни или годишњи одмор и друго)**
- **3. Радна дисциплина која је у функцији боље организације посла**

ПОНАШАЊА И АКТИВНОСТИ КОЈА СЕ НЕ СМАТРАЈУ ЗЛОСТАВЉАЊЕМ НА РАДУ

- 4. Предузете активности које су оправдане за остваривање безбедности и здравља на раду
- 5. Свако неоправдано прављење разлике или неједнако поступање према запосленом, по било ком основу дискриминације, које је забрањено и у вези са којим се заштита обезбеђује посебним законом
- 6. Повремене разлике у мишљењима, проблеми и конфликти у вези са обављањем послова и радних задатака, осим ако исти немају за циљ да намерно повреде или намерно увреде запосленог и друго.
- У циљу што тачнијег дефинисања проблема злостављања на раду, запосленом се саветује да, до следећег сусрета са члановима тима ЗСЗР, води тзв. **ДНЕВНИК МОБИНГА**, који може да послужи као основа за суочавање са властитом ситуацијом, али и као основа за рад на разрешавању проблематичне ситуације.
- Упутства за вођење ДНЕВНИКА МОБИНГА запосленом/ој се такође достављају у писаној форми.

ДНЕВНИК МОБИНГА

Дневник о мобингу би требало да води свака особа погођена мобингом, јер се вођењем дневника добијају докази за случај судског поступка и нешто што може да послужи као основа за суочавање са властитом ситуацијом и као основа за рад на решавању ситуације.

- **САВЕТИ ЗА ВОЂЕЊЕ ДНЕВНИКА**

Како би што прецизније утврдили елементе мобинга, односно злостављања на раду било би пожељно да свакодневно водите забелешке и то :

- Датум и време;
- Шта се тачно десило – тачно опишите радње
- Ко је починио радњу
- Ко је био присутан и ко је евентуално могао да види шта се десило (сведоци)
- Да ли је било физичких и здравствених последица и у ком временском размаку су се те последице појавиле
- Када и зашто нисте били на послу (одмор, слободан дан, боловање итд.), уколико сте због здравствених тешкоћа били код лекара, упишите нпр. следеће: одлазак код лекара због поремећаја сна, лупања срца, осећаја вртоглавице....итд.

САВЕТИ ЗА ВОЂЕЊЕ ДНЕВНИКА

Како би што прецизније утврдили елементе мобинга, односно злостављања на раду било би пожељно да свакодневно водите забелешке и то :

- Датум и време;
- Шта се тачно десило – тачно опишите радње
- Ко је починио радњу
- Ко је био присутан и ко је евентуално могао да види шта се десило (сведоци)
- Да ли је било физичких и здравствених последица и у ком временском размаку су се те последице појавиле
- Када и зашто нисте били на послу (одмор, слободан дан, боловање итд.), уколико сте због здравствених тешкоћа били код лекара, упишите нпр. следеће: одлазак код лекара због поремећаја сна, лупања срца, осећаја вртоглавице....итд.

НАПОМЕНА:

• Уколико се један дан ништа није десило, онда написати : „ Данас се није ништа десило“

• Када особа / или особе које врше мобинг није / нису у предузећу, написати нпр: „ Та особа је на службеном путовању, одмору, итд.“

Често се дешава да се на погођене особе врши притисак, нпр. зову их телефоном и када су код куће, када су болесне. Немојте да заборавите да и овакве ситуације запишете.

**ЗАХТЕВА ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА КОД ПОСЛОДАВЦА ЗА ЗАШТИТУ ОД
ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ, који може да попуни сам/а или уз помоћ чланица тима ЗСЗР.**

ПРИЛОГ БР. 3:

Назив Послодавца _____

Седиште Послодавца _____

**ЗАХТЕВ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА КОД ПОСЛОДАВЦА
ЗА ЗАШТИТУ ОД ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ**

Подносилац Захтева:

Име и презиме _____

Адреса становања _____

_____

Запослен/ а сам код Послодавца на радном месту _____ (назив радног
места) по Уговору о раду бр. _____ од _____ године.

Укупан радни стаж _____

Изложен/а сам злостављању на раду од стране
запосленог

_____ (име и презиме) који је запослен / а
на радном месту _____ (назив радног места), на следећи

начин: _____

_____

_____

_____

_____

_____

(описати радњу злостављања).

Услед злостављања на раду, наступили су ми здравствени поремећаји у виду
_____ (на пример, хипертензије, несанице,

појачане нервозе и сл.), због чега сам био/ла принуђен/а да се обратим лекару
_____ (на пример, кардиологу, психијатру и сл.)

(Уколико не постоји здравствени поремећај, навести да није дошло до њега.)

ДОКАЗ: Извештај и други докази који потврђују наводе о злостављању

У Београду, дана _____ године

Име и презиме _____

ПРИЛОГ БР. 4:

ИЗЈАВА

Изјављујем да сам упознат/а са начелима приватности поступка и поверљивости информација у поступку за спречавање злостављања на раду. У складу са законским одредбама, у вези са изношењем информација, предлога и изјава у јавности, а које су изнете у току поступка посредовања, на основу чланова 5. и 6. Закона о посредовању - медијацији („Сл. Гласник РС“ бр.18/2005), као и члана 17. став 3. Закона о спречавању злостављања на раду („Сл. Гласник РС“ бр.36/2010), обавезујем се да ћу поштовати горе наведена начела.

Такође, изјављујем да сам упознат/а како изношење информација, предлога и изјава у јавности из поступка посредовања представља и кршење члана 24. Пословног кодекса КЦС, што може произвести покретање дисциплинског поступка код Послодавца.

У Београду, дана _____ године

_____

(име и презиме)

Важно је запосленом/ој напоменути да примена Закона о спречавању злостављања на раду представља одступање од класичног правила о терету доказивања: запослени треба да постојање злостављања учини вероватним, а на послодавцу је терет доказивања да злостављања није било!

Но, као противтежа уводи се и санкционисање "злоупотребе права на заштиту од злостављања код послодавца". Наиме, ако посредовање не успе, а постоји сумња да је било злоупотребе права на заштиту од злостављања, послодавац је дужан да покрене поступак ради кажњавања лица које је злоупотребило право на заштиту.

Нужно је запосленом/ој предочити следеће ставке Закона о спречавању злостављања на раду:

ПРИЛОГ БР. 5: СТАВКЕ ЗАКОНА О СПРЕЧАВАЊУ ЗЛОСТАВЉАЊА НА РАДУ

Када запослени који трпи злостављање, поднесе Захтев за покретање поступка за заштиту од злостављања на раду пред послодавцем, послодавац је дужан да, по пријему овог захтева, у року од три дана, странама у спору предложи посредовање као начин разрешења спорног односа.

Запослени који сматра да је изложен злостављању, запослени који се терети за злостављање и представник послодавца, споразумно одређују или бирају лице за вођење поступка посредовања.

Посредник је неутрална особа која посредује између страна у спору у циљу решавања њиховог спорног односа.

Посредник се може изабрати са списка посредника који се води код послодавца (тзв. интерни посредник) или са списка посредника при Министарству правде(тзв. екстерни посредник).

Поступак посредовања је хитан, затворен за јавност, мада, на захтев стране у спору, може да учествује и представник синдиката.

Посредник помаже странама у спору да остваре споразум, даје предлог могућих начина за решавање спора, али не сме странама у спору да намеће решење

Поступак посредовања се завршава у року од 8 радних дана, од дана одређивања посредника, али се, из оправданих разлога, рок може продужити максимално на 30 дана.

Поступак посредовања се окончава:

- 1. закључивањем писменог споразума између страна у спору**
- 2. одлуком посредника, после консултације са странама, да се поступак обуставља, јер даљи поступак није оправдан**
- 3. изјавом стране у спору о одустајању од даљег поступка.**

Споразумом се утврђују мере усмерене на престанак и онемогућавање даљег злостављања, прецизира се нематеријална или материјална сатисфакција жртве, при чему је циљ- коначно решити спор и хармонизовати односе.

Садржај споразума је резултат сагласности страна у спору, а дејство споразума обавезује стране потписнице на поштовање током примене.

Основно начело у раду јесте принцип добровољности и решења кроз компромис. Уосталом, compromissum (лат.) значи "веру у обећање", те је циљ сваког посредовања повратак поверења и постизање споразума у коме сви добијају (тзв. "win- win" споразум).

Ако поступак посредовања не успе, послодавац је дужан да у року од три дана подносиоцу захтева достави обавештење да поступак посредовања није успео.

Запослени, након тога, има могућност да поднесе тужбу суду, у року од 15 дана од дана достављања обавештења или да се обрати Републичкој агенцији за мирно решавање радних спорова, која одређује арбитра и, у року од 30 дана, доноси решење са карактером правоснажности.

Важно је напоменути да члан 24. Закона предвиђа обавезне мере спречавања злостављања на раду, и то у два случаја: када служба медицине рада, по предлогу лица које трпи злостављање или посредника, донесе мишљење да прети непосредна опасност по здравље и живот или опасност од настанка ненадокнадиве штете (од погоршања здравственог стања, па до могућности суицида).

У том случају, запосленом који се терети за злостављање се може изрећи једна од следећих мера:

- **премештај у другу радну околину**
- **удаљење са рада уз надокнаду зараде**